

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

29. aprill 2021 *

Eelotsusetaotlus – Põllumajandus ja kalandus – Mahepõllumajanduslik tootmine ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamine – Määrus (EÜ) nr 834/2007 – Artikli 19 lõige 2 – Artiklid 21 ja 23 – Määrus (EÜ) nr 889/2008 – Artikli 27 lõige 1 – Artikkel 28 – IX lisa punkt 1.3 – Mahepõllumajandusliku toidu töötlemine – Põllumajandusest pärinevad mittemahepõllumajanduslikud koostisosad – Vetikas *Lithothamnium calcareum* – Selle vetika puhastatud, kuivatatud ja jahvatatud ladestustest saadud pulber – Kvalifitseerimine – Mahepõllumajanduslikes toiduainetes kasutamine nende kaltsiumiga rikastamiseks – Lubatavus – Tingimused

Kohtuasjas C-815/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundesverwaltungsgerichti (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim halduskohus) 5. septembri 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 6. novembril 2019, menetluses

Natumi GmbH

versus

Land Nordrhein-Westfalen,

menetluses osales:

Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president A. Prechal, kohtunikud N. Wahl, F. Biltgen (ettekandja), L. S. Rossi ja J. Passer,

kohtujurist: J. Richard de la Tour,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Natumi GmbH, esindaja: *Rechtsanwältin* C. Konnertz-Häußler,

– Land Nordrhein-Westfalen, esindajad: *Rechtsanwälte* A. Schink ja J. Ley,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

- Kreeka valitsus, esindajad: E. Tsaousi ja A. Vasilopoulou,
 - Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* E. Damiani,
 - Euroopa Komisjon, esindajad: B. Hofstätter ja A. Dawes,
- olles 9. detsembri 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada komisjoni 5. septembri 2008. aasta määrust (EÜ) nr 889/2008, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 (mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses mahepõllumajandusliku tootmise, märgistamise ja kontrolliga (ELT 2008, L 250, lk 1), mida on muudetud komisjoni 22. oktoobri 2018. aasta rakendusmäärusega (EL) 2018/1584 (ELT 2018, L 264, lk 1) (edaspidi „määrus nr 889/2008“).
- 2 Taotlus on esitatud Natumi GmbH ja Land Nordrhein-Westfaleni (Nordrhein-Westfaleni liidumaa, Saksamaa) vahelises kohtuvaidluses mittemahepõllumajandusliku koostisaine kasutamise üle mahepõllumajandusliku toidu töötlemisel ja mahepõllundusmeetodile viitavate nimetuste kasutamise üle selle toidu märgistusel.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus (EÜ) nr 834/2007

- 3 Nõukogu 28. juuni 2007. aasta määruse (EÜ) nr 834/2007 mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise ja määruse (EMÜ) nr 2092/91 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2007, L 189, lk 1) artikli 14 „Loomakasvatuse eeskirjad“ lõike 1 punkti d alapunktis iv on sätestatud:

„Lisaks artiklis 11 sätestatud põllumajandusliku tootmise üldeeskirjadele kohaldatakse mahepõllumajandusliku loomakasvatuse suhtes järgmisi eeskirju:

[...]

- d) söödaga seotud põhimõtted:

[...]

- iv) taimset päritolu söödamaterjale, mis ei ole mahepõllumajanduslikud, loomset ja mineraalset päritolu söödamaterjale, söödalisandeid, teatavaid loomasöödana kasutatavaid tooteid ja abiaineid kasutatakse ainult juhul, kui neid on artikli 16 alusel lubatud mahepõllumajanduslikus tootmises kasutada“.

- 4 Määruse artiklis 16 „Põllumajanduslikus tootmises kasutatavad tooted ja ained ning nende kasutamise lubamise kriteeriumid“ on sätestatud:

„1. Komisjon annab artikli 37 lõikes 2 osutatud korras loa kasutada mahepõllumajanduslikus tootmises ning kannab piiratud loetellu tooted ja ained, mida võib mahepõllumajanduses kasutada järgmistel eesmärkidel:

[...]

- c) taimset päritolu mitterahepõllumajanduslike söödamerjalidena, loomset ja mineraalset päritolu söödamerjalidena ja teatavate loomasöödas kasutatavate ainetena;

[...]“.

- 5 Määruse artiklis 19 „Töödeldud toidu tootmise üldeeskirjad“ on ette nähtud:

„1. Mahepõllumajandusliku töödeldud toidu valmistamine hoitakse ajas ja ruumis eraldi muust toidust.

2. Mahepõllumajandusliku töödeldud toidu koostise suhtes kohaldatakse järgmisi tingimusi:

- a) toote valmistamiseks kasutatakse peamiselt põllumajanduslikku päritolu koostisosi; [...]
- b) lisandeid, abiaineid, lõhna- ja maitseaineid, mikroorganisme ja ensüüme sisaldavaid valmistisi, mineraal[aineid], mikroelemente, vitamiine ning aminohappeid ja teisi mikrotoitaineid kasutatakse toiduainetes konkreetsel toitumisalasel eesmärgil ainult juhul, kui nende kasutamine mahepõllumajanduslikus tootmises on artikli 21 kohaselt lubatud;
- c) muid kui mahepõllumajanduslikke põllumajanduslikke koostisosi võib kasutada ainult juhul, kui nende kasutamine mahepõllumajanduslikus tootmises on lubatud artikli 21 kohaselt või kui liikmesriik on andnud loa nende ajutiseks kasutamiseks;

[...]“. [täpsustatud tõlge]

- 6 Määruse nr 834/2007 artiklis 21 „Teatavate toodete ja ainete töötlemisel kasutamise kriteeriumid“ on sätestatud:

„1. Artikli 19 lõike 2 punktides b ja c osutatud toodete ja ainete mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamise loa andmisel ja nende lisamisel toodete ja ainete piiratud loetelusse lähtutakse II jaotises sätestatud eesmärkidest ja põhimõtetest ning järgmistest kriteeriumidest, mida hinnatakse tervikuna:

- i) käesoleva peatüki kohaselt kasutada lubatud alternatiivid puuduvad;
- ii) nimetatud toodete kasutamiset ei oleks võimalik toitu toota või säilitada või täita ühenduse õigusaktide alusel kehtestatud toitumisnõudeid.

[...]

2. Komisjon otsustab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud toodete ja ainete kasutamise lubamise ning nende lisamise piiratud loetelusse artikli 37 lõikes 2 osutatud korras ning kehtestab nende konkreetsed kasutustingimused ja -piirangud ning vajaduse korral kasutusest kõrvaldamise.

[...]“.

7 Määruse artiklis 23 „Mahepõllumajandusliku tootmisega seotud mõistete kasutamine“ on sätestatud:

„1. Käesolevas määruses peetakse toodet mahepõllumajanduslikule tootmismeetodile viitava märgistusega tooteks juhul, kui märgistamisel, reklaamimisel või äridokumentides kasutatakse kõnealuse toote, selle koostisosade või söödamaterjalide kirjeldamiseks mõisteid, millega antakse ostjale teada, et kõnealune toode, selle koostisosad või söödamaterjal on valmistatud vastavalt käesolevas määruses sätestatud eeskirjadele. Kogu ühenduses ja igas ühenduse keeles võib käesolevas määruses sätestatud või määrusest tulenevatele nõuetele vastava toote märgistamisel ning reklaamimisel kasutada eelkõige lisas loetletud mõisteid ning nende tuletisi või deminutiive nagu „mahe-“ ja „öko-“ kas eraldi või kombineerituna.

Elusloomade või töötlemata põllumajandustoodete märgistamisel ja reklaamimisel võib kasutada mahepõllumajanduslikule toomisviisile viitavaid mõisteid vaid siis, kui lisaks on ka kõnealuse toote kõik koostisosad toodetud vastavalt käesolevas määruses sätestatud eeskirjadele.

2. Lõikes 1 osutatud mõisteid ei kasutata kusagil ühenduses ega üheski ühenduse keeles selliste toodete märgistamiseks, reklaamimiseks ja neid puudutavates äridokumentides, mis ei vasta käesoleva määruse nõuetele, välja arvatud juhul, kui neid ei kasutata toidus või söödas sisalduvate põllumajandustoodete kohta või kui neil puudub ilmne seos mahepõllumajandusliku tootmisega.

Lisaks sellele hoidutakse märgistamisel või reklaamimisel selliste mõistete (sealhulgas kaubamärkides kasutatavate mõistete) või meetodite kasutamisest, mis võiksid tarbijat või kasutajat eksitada, jättes neile mulje, et toode või selle koostisosad vastavad käesoleva määruse nõuetele.

[...]

4. Töödeldud toidu puhul võib lõikes 1 osutatud mõisteid kasutada:

a) müüginimetuses, kui:

- i) töödeldud toiduaine vastab artikli 19 nõuetele;
- ii) mahepõllumajanduslikud koostisosad moodustavad vähemalt 95% selle põllumajanduslikku päritolu koostisosade kaalust;

b) ainult koostisosade loetelus, kui toiduaine vastab artikli 19 lõike 1 ning artikli 19 lõike 2 punktide a, b ja d nõuetele;

[...]“.

Määrus nr 889/2008

8 Määruse nr 889/2008 artikli 1 „Sisu ja reguleerimisala“ lõikes 1 on sätestatud:

„Käesoleva määrusega kehtestatakse määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 1 lõikes 2 nimetatud toodete mahepõllumajandusliku tootmise, märgistamise ja kontrolli erieeskirjad.“

9 Määruse nr 889/2008 artiklis 22 „Teatavate toodete ja ainete kasutamine söödas“ on ette nähtud:

„Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 14 lõike 1 punkti d alapunkti iv kohaldamisel võib mahepõllumajandusliku sööda töötlemiseks ja mahepõllumajanduslike loomade söötmiseks kasutada ainult järgmisi aineid:

- a) taimse ja loomse päritoluga mittemahepõllumajanduslikud söödamerjalid või muud V lisa 2. osas loetletud söödamerjalid, tingimusel et:
 - i) need on toodetud või valmistatud ilma keemiliste lahustiteta ning
 - ii) artiklis 43 või artikli 47 punktis c sätestatud piirangud on täidetud;

[...]

c) mahepõllumajanduslikud loomse päritoluga söödamerjalid;

d) V lisa 1. osas loetletud mineraalse päritoluga söödamerjalid;

[...]“.

10 Määruse nr 889/2008 artikli 27 „Teatavate toodete ja ainete kasutamine toidu töötlemisel“ lõikes 1 on märgitud:

„Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkti b kohaldamisel võib mahepõllumajandusliku toidu töötlemiseks, v.a veinisektori tooted, mille puhul kohaldatakse 3.a peatükki, kasutada ainult järgmisi aineid:

a) käesoleva määruse VIII lisas loetletud ained;

[...]

f) mineraal[aineid] (sh mikroelemente), vitamiine, aminohappeid ja mikrotoitaineid tingimusel, et:

- i) nende kasutamine tavatarbimiseks ette nähtud toidus on liidu õiguse kohaselt või liidu õigusega kooskõlas olevas liikmesriigi õiguses otseselt nõutav, millest tulenevalt ei ole kõnealust toitu võimalik üldse turule viia tavatarbimiseks ette nähtud toiduna, kui sellele ei ole lisatud neid mineraal[aineid], vitamiine, aminohappeid või mikrotoitaineid, või
- ii) tegemist on turule viidud toiduga, millel on eriomadused või mõju tervisele või toitumisele või seoses konkreetsete tarbijarühmade vajadustega:

- toodetes, millele on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu [12. juuni 2013. aasta] määruse (EL) nr 609/2013 [imikute ja väikelaste toidu, meditsiinilisel näidustusel kasutamiseks ettenähtud toidu ning kehakaalu alandamiseks ettenähtud päevase toidu asendajate kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 92/52/EMÜ, komisjoni direktiivid 96/8/EÜ, 1999/21/EÜ, 2006/125/EÜ ja 2006/141/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/39/EÜ ning komisjoni määrused (EÜ) nr 41/2009 ja (EÜ) nr 953/2009 (ELT 2013, L 181, lk 35)] artikli 1 lõike 1 punktides a ja b, kui nende kasutamine on lubatud kõnealuse määrusega ja nimetatud määruse artikli 11 lõike 1 alusel asjaomaste toodete kohta vastu võetud õigusaktidega,
- komisjoni [5. detsembri 2006. aasta] direktiiviga 2006/125/EÜ [imikutele ja väikelastele mõeldud teraviljapõhiste töödeldud toitute ja muude imikutoitude kohta (ELT 2006, L 339, lk 16)] reguleeritavates toodetes, kui nende kasutamine on nimetatud direktiivi kohaselt lubatud, või

- komisjoni [22. detsembri 2006. aasta] direktiiviga 2006/141/EÜ [imiku piimasegude ja jätkupiimasegude kohta ning millega muudetakse direktiivi 1999/21/EÜ (ELT 2006, L 401, lk 1)] reguleeritavates toodetes, kui nende kasutamine on nimetatud direktiivi kohaselt lubatud.“ [täpsustatud tõlge]

11 Määruse nr 889/2008 artiklis 28 „Teatavate põllumajandusest pärinevate mittemahepõllumajanduslike koostisosade kasutamine toidu töötlemisel“ on sätestatud:

„Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkti c kohaldamisel võib mahepõllumajandusliku toidu töötlemisel kasutada käesoleva määruse IX lisas loetletud põllumajandusest pärinevaid mittemahepõllumajanduslikke koostisosi.“

12 Määruse nr 889/2008 V lisa „Artikli 22 punktis d, artikli 24 lõikes 2 ja artikli 25m lõikes 1 osutatud söödamaterjalid“ punktis 1 on nimetatud mineraalseid söödamaterjale, sealhulgas „Lupja sisaldavad merevetikad (maerl)“ ja „[l]itotamnium“.

13 Selle määruse VIII lisas „Artikli 27 lõike 1 punktis a ja artikli 27a punktis a osutatud töödeldud mahepõllumajandusliku toidu, pärimi ja pärmitoodete tootmisel kasutatavad teatavad tooted ja ained“ on A osas „Toidulisandid, kaasa arvatud kandeained“ ette nähtud, et „kaltsiumkarbonaati“ „[e]i kasutata toodete värvainena ega kaltsiumilisandina“.

14 Määruse IX lisas „Artiklis 28 osutatud põllumajandusest pärinevad koostisosad, mis ei ole mahepõllumajanduslikult toodetud“ on ette nähtud:

„Töötlemata taimsed saadused ja nendest menetluste abil valmistatud tooted

1.1 Toidukõlblikud viljad, pähklid ja seemned:

[...]

1.2 Toidukõlblikud vürtsid ja maitsetaimed:

[...]

1.3 Muud

Vetikad, k.a merevetikad, lubatud kasutada mittemahepõllumajanduslikul toiduainete valmistamisel.

[...]“.

Määrus (EÜ) nr 1925/2006

15 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1925/2006 vitamiinide, mineraaltoitainete ja teatud muude ainete toidule lisamise kohta (ELT 2006, L 404, lk 26) I lisas „Vitamiinid ja mineraaltoitained, mida võib toidule lisada“ on „mineraaltoitainete“ hulgas nimetatud „[k]altsiumit“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 16 Natumi toodab soja- ja riisijooke, mida ta turustab eelpakendatud kujul. Ta lisab oma jookidesse kaltsiumisisaldusega punast korallvetikat (*Lithothamnium calcareum*) pulbri kujul, mis on saadud selle surnud vetika puhastatud, jahvatatud ja kuivatatud ladestustest. See merevetikas sisaldab peamiselt kaltsiumkarbonaati ja magneesiumkarbonaati.
- 17 Natumi turustab eelkõige jooki nimetusega Soja-Drink-Calcium, millel on märgis „mahe“ ja järgmised märged: „kaltsium“, „kaltsiumirikka merevetikaga“ ja „merevetikast *Lithothamnium* saadud väärtusliku kaltsiumiga“.
- 18 Nordrhein-Westfaleni liidumaa juhtis 2005. aastast Natumi tähelepanu sellele, et ühelt poolt on kaltsiumkarbonaadi kasutamine mineraalainena mahepõllumajanduslike toodete kaltsiumiga rikastamiseks keelatud – sh juhul, kui kaltsiumiga rikastatakse vetikate lisamise teel – ning et teiselt poolt on keelatud lisada niisugustele toodetele märkeid kaltsiumi kohta.
- 19 Nordrhein-Westfaleni liidumaa alustas Natumi suhtes rahatrahvi määramise menetlust, mille peale viimane esitas 14. juulil 2005 kaebuse Verwaltungsgericht Düsseldorfile (Düsseldorfi halduskohus, Saksamaa); kaebus jäeti rahuldamata.
- 20 Natumi esitas halduskohtu otsuse peale apellatsioonkaebuse Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalenile (Nordrhein-Westfaleni liidumaa kõrgeim halduskohus, Saksamaa). Menetlus peatati põhikohtuasja poolte taotlusel kuni määruse nr 834/2007 vastuvõtmiseni, millega tunnistati kehtetuks nõukogu 24. juuni 1991. aasta määrus (EMÜ) nr 2092/91 põllumajandustoodete mahepõllundustootmise ning põllumajandustoodete ja toiduainete puhul sellele viitavate märgiste kohta (EÜT 1991, L 198, lk 1; ELT eriväljaanne 15/02, lk 39).
- 21 Viimati nimetatud kohus jättis 19. mai 2016. aasta otsusega Natumi apellatsioonkaebuse rahuldamata, leides, et vetika *Lithothamnium calcareum* lisamine mahepõllumajanduslikule toidule ei ole määruse nr 889/2008 kohaselt lubatud. Nimetatud kohtu sõnul on kõnealuse määruse IX lisa punktis 1.3 silmas peetud ainult toidukõlblikke toiduvetikaid, mistõttu vastavalt määruse artiklile 28 võib mahepõllumajandusliku toidu töötlemisel kasutada üksnes neid vetikaid. Ehkki nendes sätetes ei ole sõnaselgelt mainitud, et vetikad peavad olema toidukõlblikud, kinnitab niisugust tõlgendust asjaolu, et kõik muud IX lisa punktides 1.1 ja 1.2 loetletud ained peavad olema söödavad, samuti määruse nr 834/2007 artikli 13 lõike 1 punktis a nimetatud vetikad. Vetikas *Lithothamnium calcareum* ei ole aga toidukõlblik seetõttu, et sellele on iseloomulikud lubjaladestused raku seintes. Nimetatud kohus leidis, et igal juhul ei kujuta vetika *Lithothamnium calcareum* lubjastunud jäägid endast põllumajandusest pärinevaid koostisaineid, mis kuuluvad määruse nr 889/2008 IX lisa punkti 1.3 kohaldamisalasse, vaid mineraalaineid, mille lisamine mahepõllumajanduslikele toodetele ei ole põhimõtteliselt lubatud.
- 22 Natumi esitas apellatsiooniastmes tehtud kohtuotsuse peale Bundesverwaltungsgerichtile (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim halduskohus) kassatsioonkaebuse.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et põhikohtuasja lahendus sõltub esiteks sellest, kas määrus nr 889/2008 võimaldab kasutada mahepõllumajandusliku toidu valmistamisel koostisosana vetikat *Lithothamnium calcareum*.
- 24 Ta märgib sellega seoses, et määruse nr 834/2007 artikli 19 lõikes 2 eristatakse muu hulgas mineraalainete kasutamist ja mittemahepõllumajanduslike koostisosade kasutamist ning et määrus nr 889/2008, millega rakendatakse määrust nr 834/2007, näeb artiklites 27 ja 28 ette nende kahe kategooria jaoks erinevad loasüsteemid.

- 25 Nimelt võib määruse nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punkti f kohaselt mineraalaineid põhimõtteliselt kasutada üksnes tingimusel, et nende kasutamine tavatarbimiseks ette nähtud toidus on õigusaktidega otsesõnu nõutav. Põllumajandusest pärinevaid mittemahepõllumajanduslikke koostisosi võib selle määruse artikli 28 kohaselt kasutada mahepõllumajanduslikus toidus, kui need on nimetatud määruse IX lisas toodud piiratud loetelus. Viidatud lisa punktis 1.3 on aga nimetatud: „Vetikad, k.a merevetikad, lubatud kasutada mittemahepõllumajanduslikul toiduainete valmistamisel“.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei sisalda määruse nr 889/2008 IX lisa punkt 1.3 ühtegi piirangut vetikate toidukõlblikkuse kohta. Järelikult ei pea toidukõlblik olema vetikas ise, vaid üksnes toidu valmistamisel kasutatud koostisosa nagu vetikapulber. Seda tõlgendust kinnitab komisjoni 30. märtsi 2015. aasta kiri, mille esitas Natumi ja milles komisjon kinnitas, et IX lisa punkt 1.3 hõlmab vetikat *Lithothamnium calcareum*.
- 27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et tõik, et „litotamnium“ esineb mineraalse päritoluga materjalina määruse nr 889/2008 loomasööta käsitlevas V lisas ning „litotamniumile“ vastava kategooria puudumine selle määruse IX lisas toetavad muidugi seisukohta, et põhikohtuasjas käsitletav vetikas tuleks liigitada mineraalaineks. Samas, kui elusalt kogutud vetikat peetakse tema kaltsiumisisaldusest sõltumata põllumajandusest pärinevaks koostisosaks, peaks sama järeldus kehtima põhimõtteliselt ka surnud vetika kohta, sest ei ole tõendatud, et kaltsifitseerumine toimub pärast seda, kui vetikas on surnud. Lisaks ei ole „litotamniumi“ liigitamine mineraalset päritolu materjaliks määruse nr 889/2008 V lisas eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul asjakohane toidule loa andmise korra seisukohast, sest toidu liigitamisele kohaldatavas määruse nr 834/2007 artiklis 19 ei ole mineraalaineid põhimõtteliselt lubatud kasutada.
- 28 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib lisaks, et kuigi – nagu nähtub ka määrusega nr 889/2008 kehtestatud eeskirjadest loomasööda kohta – liidu seadusandja oli teadlik vetika *Lithothamnium calcareum* suurest kaltsiumisisaldusest, on määruse nr 889/2008 IX lisa punktis 1.3 peetud silmas vetikaid, ilma seda konkreetset vetikat välistamata.
- 29 Järelikult on vetika *Lithothamnium calcareum* ja konkreetsemalt pulbri, mis on saadud selle surnud vetika puhastatud, kuivatatud ja jahvatatud ladestustest, kasutamine lubatud määruse nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkti c alusel, tõlgendatuna koostoimes määruse nr 889/2008 artikli 28 ja IX lisa punktiga 1.3.
- 30 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on siiski tekkinud küsimus, kas ja kuidas vastavad vetikad ja konkreetselt vetikas *Lithothamnium calcareum* määruse nr 834/2007 artikli 21 lõike 1 punktis ii nimetatud tingimustele, et nende kasutamine saaks olla lubatud vastavalt sama määruse artikli 19 lõikele 2. Ei tundu olevat alust väita, et toitu ei saa ilma seda vetikat kasutamata toota või säilitada või et ei ole võimalik täita liidu õigusega kehtestatud toitumisalaseid erinõudeid.
- 31 Teiseks tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas niisugust koostisosa – nagu põhikohtuasjas kõne all olev vetikas – sisaldava toote märgistus võib sisaldada viiteid kaltsiumile, mis on mineraalne.
- 32 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et määruse nr 834/2007 artikli 23 kohaselt on keelatud viidata kaltsiumile mahepõllumajandusliku joogi pakendil või nimes ning et põhimõtteliselt võib määruse nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkti b arvestades – koostoimes määruse nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punktiga f, mille kohaselt kehtivad mineraalainete kasutamisele ranged tingimused – pidada mis tahes viidet niisugusele mineraalainele nagu kaltsium eksitavaks. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab siiski, et see ei ole nii, kui kaltsium on pärit koostisainest, millel on looduslikult suur kaltsiumisisaldus, tingimusel et selle koostisaine kasutamine on lubatud.

33 Neil asjaoludel otsustas Bundesverwaltungsgericht (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas määruse nr 889/2008 artiklit 28 koosmõjus IX lisa punktiga 1.3 tuleb tõlgendada nii, et mahepõllumajandusliku toidu töötlemisel võib koostisosana kasutada vetikat *Lithothamnium calcareum*?
2. Kas juhul, kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt, on lubatud kasutada ka surnud vetikaid?
3. Kas juhul, kui teisele küsimusele vastatakse jaatavalt, võib koostisosana (surnud) vetikat *Lithothamnium calcareum* sisaldava toote puhul, millel on mürkis „mahe“ („bio“), kasutada viiteid „kaltsiumiga“, „kaltsiumirikka merevetikaga“ või „merevetikast *Lithothamnium* saadud väärtusliku kaltsiumiga“?

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene ja teine küsimus

- 34 Oma esimese ja teise küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määrust nr 889/2008 tuleb tõlgendada nii, et vetika *Lithothamnium calcareum* puhastatud, kuivatatud ja jahvatatud ladestustest saadud pulbri – kui sama määruse artikli 28 tähenduses põllumajandusest pärineva mittemahepõllumajandusliku koostisosa – kasutamine on lubatud niisuguse mahepõllumajandusliku toidu töötlemisel selle kaltsiumiga rikastamiseks nagu mahepõllumajanduslikud riisi- ja sojaõogid.
- 35 Selle küsimusele vastamiseks tuleb meeles pidada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ei tule liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvesse võtta mitte üksnes sätte sõnastust, vaid ka sätte konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa see säte on (vt eelkõige 19. septembri 2018. aasta kohtuotsus González Castro, C-41/17, EU:C:2018:736, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 36 Põhikohtuasjas käsitletavate sätete sõnastuse kohta tuleb märkida, et määruse nr 889/2008 artiklist 28 nähtub, et määruse nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkti c kohaldamisel võib mahepõllumajandusliku toidu töötlemisel kasutada määruse nr 889/2008 IX lisa loetletud põllumajandusest pärinevaid mittemahepõllumajanduslikke koostisosi.
- 37 Määruse nr 889/2008 IX lisa punktis 1 on kehtestatud loetelu „Töötlemata taimsetest saadustest ja nendest menetluste abil valmistatud toodetest“, mille hulgas on punktis 1.1 nimetatud „Toidukõlblikud viljad, pähklid ja seemned“, punktis 1.2 „Toidukõlblikud vürtsid ja maitsetaimed“ ning punktis 1.3 pealkirja „Muud“ all „Vetikad, k.a merevetikad, lubatud kasutada mittemahepõllumajanduslikul toiduainete valmistamisel“.
- 38 Samamoodi nagu märkis eelotsusetaotluse esitanud kohus, tuleb tõdeda, et kuna liidu seadusandja on IX lisa punktide 1.1 ja 1.2 kohta otsesõnu sedastanud, et seal nimetatud tooted peavad olema toidukõlblikud ja lisa punktis 1.3 seda täpsustatud ei ole, kinnitab täpsustuse puudumine seda, et kõnealuse sätte kohaldamisala ei ole piiratud üksnes toidukõlblike vetikate kui sellistega.
- 39 Niisiis tuleb määruse nr 889/2008 IX lisa punkti 1.3 mõista nii, et selles on silmas peetud kõiki vetikaid, sealhulgas merevetikaid, ning ainus tingimus, mis sellele on seatud, on see, et nende kasutamine mittemahepõllumajanduslike toiduainete valmistamisel peab olema lubatud.

- 40 Käesoleval juhul ei ole vaidlustatud asjaolu, et vetikas *Lithothamnium calcareum* on merevetikas ja et selle kasutamine mittemahepõllumajanduslikul toiduainete töötlemisel on lubatud.
- 41 Järelikult tuleb seda vetikat pidada töötlemata taimseks saaduseks määruse nr 889/2008 IX lisa punkti 1.3 tähenduses.
- 42 Selle alusel tuleb teha järeldus, et vetika *Lithothamnium calcareum* puhastatud, kuivatatud ja jahvatatud ladestustest saadud pulber kujutab endast taimse saaduse töötlemisel saadud toodet, mis kuulub määruse nr 889/2008 IX lisa punkti 1.3 kohaldamisalasse ja mida tuleb pidada mittemahepõllumajanduslikuks koostisosaks selle määruse artikli 28 tähenduses.
- 43 Seda järeldust ei sea kahtluse alla Nordrhein-Westfaleni liidumaa välja toodud asjaolu, et määruse nr 889/2008 V lisa punktis 1 – milles on vastavalt viimati nimetatud määruse artiklile 22 kehtestatud piiratud loetelu taimse ja loomse päritoluga mittemahepõllumajanduslikest söödamaterjalidest, mida võib määruse nr 834/2007 artikli 14 lõike 1 punkti d alapunkti iv ja artikli 16 kohaselt mahepõllumajanduslikus tootmises kasutada – on „[l]upja sisaldavad merevetikad (maerl)“ ja „[l]itotamnium“, teisisõnu vetikas *Lithothamnium calcareum*, liigitatud sõnaselgelt „[m]ineraalsete söödamaterjalide“ hulka.
- 44 See liigitus on nimelt omane vaid loomasöödale ja erineb nendes määrustes nimetatud toiduainete omast. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 78 ja 79 märkis, põhjendab niisugust loomasööda liigitust asjaolu, et liidu õiguses kehtestatud söödaalaste õigusnormide raames on lähtutud vetika *Lithothamnium calcareum* toiteväärtusest.
- 45 Lisaks tuleb silmas pidada, et mahepõllumajandusliku töödeldud toidu puhul on määruse nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punktides b ja c ning artiklis 21 ette nähtud erinevad loasüsteemid olenevalt sellest, kas kasutatud tooted või ained on mittemahepõllumajanduslikud koostisosad – mis on kantud komisjoni koostatud piiratud loetelusse, mis on ära nimetatud määruse nr 889/2008 artiklis 28 ning sisaldub selle määruse IX lisas – või lisandid, abiained, lõhna- ja maitseained, mikroorganismid ja ensüüme sisaldavad valmistised, mineraalained, mikroelemendid, vitamiinid, aminohapped ja teised mikrotoitained, mis on samuti kantud komisjoni koostatud loetelusse, mis sisaldub nimetatud määruse nr 889/2008 artikli 27 lõikes 1 ja VIII lisas.
- 46 Järelikult ei ole toote liigitamisel kas põllumajandusest pärinevaks mittemahepõllumajanduslikuks koostisosaks määruse nr 889/2008 artikli 28 ja IX lisa tähenduses või mineraalaineks selle määruse artikli 27 lõike 1 ja VIII lisa tähenduses määrav mitte selle toote toiteväärtus, vaid selle kandmine ühte neis sätetes nimetatud piiratud loeteludest.
- 47 Praegusel juhul ei viita ei määruse nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 ega selle määruse VIII lisa sõnastus vetikale *Lithothamnium calcareum*, mistõttu ei saa seda esmapilgul pidada mineraalaineks nende sätete tähenduses.
- 48 Asjasse puutuvate sätete konteksti kohta on vaja sedastada, et määruse nr 889/2008 artikliga 28 ja IX lisaga rakendatakse määruse nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkti c.
- 49 Määruse nr 834/2007 artikkel 19, mis näeb ette töödeldud toidu tootmise üldeeskirjad, lubab lõike 2 punktis c nimelt muid kui mahepõllumajanduslikke põllumajanduslikke koostisosi kasutada juhul, kui nende kasutamiseks mahepõllumajanduslikus tootmises on antud artikli 21 kohaselt eelnev luba.
- 50 Määruse nr 834/2007 artiklis 21 on sätestatud kriteeriumid selliste toodete ja ainete kasutamise lubamiseks, volitades komisjoni koostama nendest kriteeriumidest lähtudes piiratud loetelu, et lisada nimetatud tooted ja ained loetellu.

- 51 Kõnealuse artikli 21 alusel kehtestas komisjon määruse nr 889/2008 artiklis 28 ja IX lisas nende põllumajandusest pärinevate koostisosade, mis ei ole mahepõllumajanduslikult toodetud, piiratud loetelu, mida võib kasutada mahepõllumajandusliku toidu töötlemisel määruse nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkti c tähenduses.
- 52 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb aga, et rakendusmäärust tuleb võimaluse korral tõlgendada kooskõlas alusmääruse sätetega (19. juuli 2012. aasta kohtuotsus *Pie Optiek*, C-376/11, EU:C:2012:502, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 53 Järelikult tuleb määruse nr 889/2008 artiklit 28 ja IX lisa tõlgendada kooskõlas määruse nr 834/2007 artikliga 21.
- 54 Eelneva alusel tuleb teha järeldus, nagu rõhutas ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 67, et määruse nr 889/2008 IX lisas sisalduvasse piiratud loetellu kantud põllumajandusest pärinevat koostisosa, mis ei ole mahepõllumajanduslikult toodetud, võib mahepõllumajanduslikus toidus kasutada üksnes siis, kui see vastab määruse nr 834/2007 artiklis 21 ette nähtud kriteeriumidele.
- 55 Nende kriteeriumide kohaselt, mis on sätestatud määruse nr 834/2007 artikli 21 lõike 1 esimese lõigu punktides i ja ii, on toote või aine kasutamise tingimuseks esiteks see, et puuduvad muud alternatiivid, mida määruse III jaotise 4. peatüki kohaselt – mille osa see säte on – on lubatud kasutada, ja teiseks, et nimetatud toodete või ainete kasutamiseta ei ole võimalik toitu toota või säilitada või täita liidu õigusaktide alusel kehtestatud toitumisnõudeid.
- 56 Järelikult tuleb kontrollida, kas vetika *Lithothamnium calcareum* puhastatud, kuivatatud ja jahvatatud ladestustest saadud pulbri – kui põllumajandusest pärineva mittemahepõllumajandusliku koostisosa määruse nr 889/2008 artikli 28 tähenduses – kasutamine sellistes mahepõllumajanduslikes toiduainetes nagu põhikohtuasjas käsitletavat mahepõllumajanduslikud riisi- ja sojaõogid nende kaltsiumiga rikastamiseks vastab eelnimetatud kriteeriumidele.
- 57 Neist kriteeriumidest esimese puhul ei näi – tingimusel, et eelotsusetaotluse esitanud kohus seda kontrollib –, et selle määruse artiklite 19 ja 21 alusel oleks lubatud muud alternatiivid. Seega tuleb asuda seisukohale, et see kriteerium on täidetud.
- 58 Nimetatud kriteeriumidest teise puhul ei näi – samuti tingimusel, et eelotsusetaotluse esitanud kohus seda kontrollib –, et vetika *Lithothamnium calcareum* puhastatud, kuivatatud ja jahvatatud ladestustest saadud pulbri lisamine niisuguse mahepõllumajandusliku toidu kaltsiumiga rikastamiseks nagu mahepõllumajanduslikud riisi- ja sojaõogid, mis on kõne all põhikohtuasjas, oleks möödapääsmatu nende toiduainete tootmiseks või säilitamiseks; samuti ei näi, et see võimaldaks tagada liidu õigusaktide alusel kehtestatud toitumisnõuete täitmise. Järelikult tuleb asuda seisukohale, et see kriteerium ei ole käesoleval juhul täidetud.
- 59 Sellest järeldub, et määruse nr 889/2008 artiklit 28 ja IX lisa koostoimes määruse nr 834/2007 artikliga 21 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus vetika *Lithothamnium calcareum* puhastatud, kuivatatud ja jahvatatud ladestustest saadud pulbri – kui põllumajandusest pärineva mittemahepõllumajandusliku koostisosa – kasutamine sellises mahepõllumajanduslikus toidus nagu põhikohtuasjas käsitletavat mahepõllumajanduslikud riisi- ja sojaõogid nende kaltsiumiga rikastamiseks.
- 60 Seda tõlgendust toetavad põhikohtuasjas kõne all olevate õigusnormidega taotletavad eesmärgid.
- 61 Nimelt on määruse nr 889/2008 eesmärk vastavalt selle artikli 1 lõikele 1 kehtestada määruse nr 834/2007 rakenduseeskirjad.

- 62 Määrusega nr 834/2007 kehtestatakse ranged eeskirjad mineraalainete lisamise kohta mahepõllumajandusliku toidu tootmisel: selle määruse artikli 19 lõike 2 punktis b on ette nähtud, et mineraalaineid võib kasutada toiduainetes juhul, kui nende kasutamiseks mahepõllumajanduslikus tootmises on varem antud luba vastavalt selle määruse artiklile 21.
- 63 Määruse nr 1925/2006 vitamiinide, mineraaltoitainete ja teatud muude ainete toidule lisamise kohta I lisa kohaselt on kaltsium aga mineraalne.
- 64 Määruse nr 834/2007 artikli 21 alusel pani komisjon kokku määruse nr 889/2008 artiklis 27 ja määruse nr 889/2008 VIII lisa A osas nende ainete piiratud loetelu, mida võib kasutada mahepõllumajandusliku toidu töötlemisel lisanditena määruse nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkti b tähenduses. Kuigi VIII lisa selles osas on kaltsiumkarbonaat liigitatud loetellu toidulisandina, on täpsustatud, et seda ei saa kasutada toodete rikastamiseks kaltsiumiga.
- 65 Peale selle on määruse nr 889/2008 artikli 27 lõike 1 punktis f ette nähtud, et mineraalaineid on lubatud kasutada tavatarbimiseks ette nähtud toidus üksnes järgmisi alternatiivseid tingimusi järgides. Esiteks peab nende kasutamine olema „õigusaktidega otsesõnu nõutav“, st liidu õiguse kohaselt või liidu õigusega kooskõlas olevas liikmesriigi õiguses otseselt nõutav, millest tulenevalt ei ole kõnealust toitu võimalik üldse turule viia tavatarbimiseks ette nähtud toiduna, kui sellele ei ole neid mineraalaineid lisatud. Teiseks tuleb märkida toiduainete kohta, mis viiakse turule toiduna, millel on eriomadused või mõju tervisele või toitumisele või mis vastavad konkreetsete tarbijate kategooriate vajadustele, et mineraalainete kasutamine peab olema ette nähtud liidu õigusnormides, mis käsitlevad imikute ja väikelaste toitu, meditsiinilisel näidustusel kasutamiseks ettenähtud toitu ning kehakaalu alandamiseks ettenähtud päevase toidu asendajaid, imikutele ja väikelastele mõeldud teraviljapõhist töödeldud toitu ja muid imikutoite, samuti imikute piimasegusid ja jätkupiimasegusid.
- 66 Käesoleval juhul puudub eelotsusetaotluses, Euroopa Kohtu käsutuses olevas toimikus ja Euroopa Kohtu analüüsis kohtuasja kohta teave, millest nähtuks sellise riigisisese või liidu õiguse normi olemasolu, millega oleks kehtestatud nõue lisada kaltsiumi põhikohtuasjas kõne all olevasse mahepõllumajanduslikku toitu, täpsemalt riisi- ja sojajookidesse, selleks et neid saaks turustada.
- 67 Sellest järeldub, et määruse nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkti b ja artikli 21 kohaselt – koostoimes määruse nr 889/2008 artikliga 27 ja VIII lisaga – on keelatud kaltsiumi lisamine sellise mahepõllumajandusliku toidu töötlemisel nende kaltsiumiga rikastamiseks nagu põhikohtuasjas käsitletavat riisi- ja sojajoogid.
- 68 Olgu märgitud, et Natumi möönab oma kirjalikes seisukohtades, et kuna kaltsiumkarbonaadi kasutamine mahepõllumajanduslike toodete kaltsiumiga rikastamiseks on keelatud, lisavad paljud mahepõllumajanduslike soja-, riisi- ja teraviljajookide tootjad neisse vetikat *Lithothamnium calcareum*, sest selles on looduslikult suur kaltsiumisisaldus. Peale selle väidab Natumi, et see vetikas kujutab endast looduslikku alternatiivi kaltsiumile, mille kasutamist mahepõllumajanduslike toiduainete rikastamiseks tuleb lubada.
- 69 Tuleb aga tõdeda, et tõlgendus, mille kohaselt oleks niisuguste mahepõllumajanduslike toiduainete töötlemisel nagu põhikohtuasjas käsitletavat riisi- ja sojajoogid nende kaltsiumiga rikastamiseks lubatud kasutada looduslikult suure kaltsiumisisaldusega vetika *Lithothamnium calcareum* puhastatud, kuivatatud ja jahvatatud ladestustest saadud pulbrit kui põllumajandusest pärinevat mitterahepõllumajanduslikku koostisosa määruse nr 889/2008 artikli 28 tähenduses, võimaldaks see nende toiduainete tootjatel minna mööda määruse nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punktis b ja artiklis 21 – koostoimes määruse nr 889/2008 artikliga 27 ja VIII lisaga – kehtestatud keelust.
- 70 Selline tõlgendus muudaks sisutühjaks põhikohtuasjas kõne all olevate õigusaktidega kehtestatud ranged õigusnormid, mis käsitlevad niisuguste toodete ja ainete lisamist mahepõllumajandusliku toidu tootmisel nagu mineraalained, ning läheks nende normidega taotletavate eesmärkidega vastuollu.

- 71 Veel tuleb märkida, nagu tegi ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 90–93, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määruse (EL) 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 (ELT 2018, L 150, lk 1) artikli 7 teises lõigus on ette nähtud, et luba lisada töödeldud mahepõllumajanduslikele toiduainetele põllumajandusest pärinevaid mittemahepõllumajanduslikke koostisosi ei toimi, kui neid viimaseid kasutatakse määruse 2018/848 II lisa IV osa punktis 2.2.2 nimetatud toodete ja ainetena, mille seas on muu hulgas nimetatud mineraalaineid. Kuigi määrus 2018/848 ja see rakendusmääruse eelnõu, sh selle lisad, ei ole käesoleva põhikohtuasja suhtes kohaldatavad, näitavad need siiski mahepõllumajandusliku toidu alal toimunud arengut, soovides piirata nii palju kui võimalik mittemahepõllumajanduslike koostisosade lisamist mahepõllumajanduslikesse toiduainetesse.
- 72 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele ja teisele küsimusele vastata, et määrust nr 889/2008 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus vetika *Lithothamnium calcareum* puhastatud, kuivatatud ja jahvatatud ladestustest saadud pulbri – kui määruse nr 889/2008 artikli 28 tähenduses põllumajandusest pärineva mittemahepõllumajandusliku koostisosa – kasutamine niisuguse mahepõllumajandusliku toidu töötlemisel selle kaltsiumiga rikastamiseks nagu mahepõllumajanduslikud riisi- ja sojajoogid.

Kolmas küsimus

- 73 Võttes arvesse esimesele ja teisele küsimusele antud vastust, ei ole kolmandale küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 74 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Komisjoni 5. septembri 2008. aasta määrust (EL) nr 889/2008, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 (mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses mahepõllumajandusliku tootmise, märgistamise ja kontrolliga (muudetud komisjoni 22. oktoobri 2018. aasta rakendusmäärusega (EL) 2018/1584)), tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus vetika *Lithothamnium calcareum* puhastatud, kuivatatud ja jahvatatud ladestustest saadud pulbri – kui määruse nr 889/2008 (mida on muudetud rakendusmäärusega 2018/1584) artikli 28 tähenduses põllumajandusest pärineva mittemahepõllumajandusliku koostisosa – kasutamine niisuguse mahepõllumajandusliku toidu töötlemisel selle kaltsiumiga rikastamiseks nagu mahepõllumajanduslikud riisi- ja sojajoogid.

Allkirjad